

посад; у 2024 році – на 100 посад; у 2025 році – на 100 посад; у 2026 році – на 100 посад.

Боротьба з корупцією – важлива «домашня робота», яку Україна має зробити на шляху свого вступу як до Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Національне антикорупційне бюро України.
URL:<https://reports.nabu.gov.ua/>.

2. Про внесення змін до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» щодо посилення інституційної спроможності Національного антикорупційного бюро України»: проект Закону реєстр. 10203-1 від 14.11.2023. URL:<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43196>.

Чепурко Анастасія Ігорівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 2 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Волошин Олексій Гнатович,

старший викладач кафедри
криміналістичного забезпечення
та судових експертиз ННІ № 2
Національної академії внутрішніх справ

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ (ЗАСТОСУВАННЯ) ПОЛІГРАФА В РОЗСЛІДУВАННІ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Сучасна криміналістика як спеціальна юридична наука прикладного характеру має свою досить розроблену загальну теорію, відповідні наукові методи дослідження і спирається на систему окремих криміналістичних теорій і методів. На основі загальної та окремої теоретичної та методичної бази розробляються техніко-криміналістичні засоби, тактичні прийоми і методики розслідування та попередження кримінальних правопорушень, зокрема застосування поліграфа під час досудового розслідування переконливо доведено слідчою практикою в багатьох країнах світу.

Таким чином, підвищення ефективності антикорупційних процедур, що тривають в Україні, та запровадження новітніх форм протидії злочинності визначає необхідність розширення сфери поліграфічних досліджень. МВС України неодноразово зверталось до цієї проблематики, ужито низку заходів щодо запровадження комп'ютерних поліграфів у практичну діяльність органів МВС України. Протягом 2000–2002 рр. проведено відповідний експеримент у Дніпропетровській, Луганській, Донецькій, Черкаській областях та в м. Києві. Використання поліграфічних пристроїв сприяло встановленню осіб, винних у вчиненні сотень тяжких злочинів. За результатами

експерименту було видано Інструкцію щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом МВС України.

Ефективність застосування поліграфа на досудовому слідстві переконливо доведено слідчою практикою в багатьох країнах світу. Зазначені технології підтвердили свою доцільність і тривалий час успішно використовуються в США, Ізраїлі, Туреччині, Польщі, країнах Балтії та інших державах під час добору певної групи кадрів державних службовців, проведення розслідування резонансних злочинів.

Також проблемою застосування нетрадиційних методів отримання інформації цікавить не лише органи слідства та суду, а також юристів, медиків, психологів, біологів, програмістів і представників інших наук.

У криміналістиці даною проблематикою займалися такі науковці: В.Д. Басай, Р.С. Белкін, А.Р. Белкін, О.Р. Ратінов, А.В. Іщенко, Н.І. Клименко, І. І. Котюк та інші.

Нині застосування поліграфа в кримінальному судочинстві України здійснюється на підставі ст. 101, 102, 242–244, 332 Кримінального процесуального кодексу (КПК) України [1] в комплексі з положеннями Закону України «Про судову експертизу» [2]. З огляду на диспозиції зазначених статей, захист прав і законних інтересів людини, незалежно від її процесуального статусу – ключова концептуальна ідея чинного КПК України. Слідчий, урахувавши цю обставину, повинен застосовувати комплекс норм закону, пов'язаних зі збиранням доказів таким чином, щоб їх застосування не призводило до порушення встановлених Конституцією України та іншими нормативними актами прав громадян. Отже, головними принципами перевірки на поліграфі повинні бути безпристрасність, об'єктивність, професіоналізм.

Поліграфні дослідження застосовують під час проведення досудового розслідування в резонансних кримінальних провадженнях та на рівні головних управлінь та МВС України. Слідчі районні відділи не застосовують поліграфи з різних причин. Водночас його використання, на нашу думку, могло б скоротити кількість помилок під час кваліфікації кримінального правопорушення. Не кожен слідчий, за певних обставин, може одразу визначитись із кваліфікацією злочинного діяння, зокрема в разі, коли кримінальні правопорушення вносять до Єдиного реєстру досудових розслідувань за однією статтею Кримінального кодексу України, а під час досудового розслідування, провівши слідчі (розшукові) дії та отримавши висновки експертів, через значний час дії підозрюваного перекваліфікують. Застосування поліграфного дослідження дає змогу слідчому одержати висновок стосовно умислу особи щодо вчинення вбивства, або його відсутності, а також сформувати додаткову доказову базу. Зазначене уможливує належну кваліфікацію кримінального провадження під час досудового

розслідування та з'ясування того, чи заздалегідь особа планувала вбивство, чи вчинила його через необережність.

Відповідно, кваліфікація правопорушення за різними статтями Кримінального кодексу України [3], наприклад ст. 115 (Умисне вбивство) чи ст. 119 (Убивство через необережність), передбачає різні покарання за вчинені дії. Тому психофізіологічне дослідження за допомогою поліграфа досить швидко допомагає слідчому провести досудове розслідування не порушуючи його повноту, об'єктивність і всебічність.

Найбільш перспективними вважаємо такі напрями застосування результатів поліграфних досліджень:

- застосування поліграфа для встановлення причетності чи непричетності опитуваної особи до вчинення злочину, підтвердження або спростування раніше отриманих свідчень, а також з'ясування обставин злочину;

- усебічне, повне й об'єктивне дослідження обставин кримінального провадження, виявлення серед них як таких, що викривають, так і таких, що виправдовують обвинуваченого, а також з'ясування обставин, що пом'якшують чи обтяжують його відповідальність;

- розшук осіб, які переховуються від органів дізнання, слідства та суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, передбачених законодавством.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI (станом на 05 верес. 2019 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII (ред. 01 січ. 2019 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

3. Про судову експертизу: Закон України зі змінами та доповненнями, внесеними законами України від 23.04.2003 р. № 662-IV (ред. від 1.січ. 2019 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.

4. Наказ МВС України № 570 від 06. 07 2017 року «Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України»: URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0924-08>.

5. Кримінальний кодекс України від 15.07.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

6. Наказ МВС України № 1339 від 3. XI 2015 року про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-п>.

7. Криміналістична техніка: підручник / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, О. С. Кофанова, О. В. Літвінова та ін. Книга перша: навчальний посібник. Київ: КИЙ, 2006. 456 с.

8. Криміналістика: підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Самодін та ін.]; за заг.ред. В. В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Філія вид-ва «Право». 2020. 752 с.

Чепурна Тетяна Володимирівна,
аспірант кафедри криміналістики
та судової медицини Національної академії
внутрішніх справ

ПРЕДМЕТ ПРОТИПРАВНОГО ПОСЯГАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ СЛУЖБОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, УЧИНЕНИХ ПРАЦІВНИКАМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Категорія «предмет протиправного посягання» у розумінні криміналістичної науки описується низкою визначень цього поняття.

Як зазначає В. Ю. Шепітько предмет посягання – це речі матеріального світу, справляючи вплив на які особа посягає на ті або інші суспільні відносини [1, с. 18].

М. В. Салтєвський під предметом посягання розуміє різноманітні фізичні об'єкти, що характеризуються ознаками їх агрегатного стану, споживчим призначенням, фізико-хімічними властивостями [2, с. 268], які орієнтують на інформацію, що може мати значення для встановлення обставин кримінального провадження.

При цьому, коли йде мова про предмет протиправного посягання то йдеться про дані, що характеризують найбільш типові безпосередні предмети протиправного посягання, які дозволяють судити про інтереси і деякі властивості особистості правопорушника. Для криміналістичної характеристики він важливий також і як слідоутворюючий об'єкт, оскільки опис його ознак дозволяє спрогнозувати, виявити наявність слідів в елементах обстановки вчиненого кримінального правопорушення. У криміналістичному розумінні предметом (об'єктом) протиправного посягання може виступати тіло людини (її життя чи здоров'я), гроші, матеріальні цінності, наркотичні речовини і т.п. [3, с. 411, 412].

З позиції А. Ф. Волобуєва, відомості про особливості предмета посягання детермінують дії правопорушників з підготовки, вчинення і приховування кримінального правопорушення, які, у свою чергу, пов'язані з утворенням певних слідів – джерел доказів [4, с. 43].

Відтак комплексний теоретичний підхід до пізнання предмету посягання кримінальних правопорушень дає можливість з'ясувати зміст таких правопорушень, детермінує способи та механізми вчинення протиправних діянь, описує їх сліди.